

Västanbladet

GöteborgsRegionens Släktforskare

Årg 25

2008

Nr 1

Innehåll nr 1 - 2008

Vi möts	sid. 3
Kvällöppet	4
Namn åt de döda	5
Grannföreningarna	6

Per Clemensson

Välkommen till våra arrangemang	5
Nyttiga utdrag, 1734 års lag	14
Att släktforska i Göteborg, del 6	15
9 st bokanmälningar	27
Handskriftsläsning k och h	31

Nils Zandhers

Morgonsol	7
-----------	---

Grundbok om Internet	12
----------------------	----

Peter Wallenskog

Bygdebånd	13
-----------	----

Per Forsberg

Svenska Amerika Linien	21
------------------------	----

Släktforskar dagarna i Malmö	26
------------------------------	----

Joel Holger

Landet runt	32
-------------	----

Forska med GRS datorer	36
------------------------	----

Omslagsbilden:

Svenska Amerika Liniens

Gripsholm, 1925

Se sidorna 21 och 28.

Nästa nummer av Västanbladet

utkommer i april 2008.

Manusstopp den 10 mars.

ISSN - 1102 - 4453

Kopierad hos

Allmänna kopieringsbyrån AB

Göteborg

GöteborgsRegionens Släktforskare

MEDLEMSFÖRENING I SVERIGES SLÄKTFORSKARFÖRBUND

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg

Tel. 031 - 13 12 26 (tisd. och torsd. 10-14)

Styrelse 2008

Ordf. Per Clemensson, 031 - 20 65 63

S. Vägen 79, 412 54 GÖTEBORG

per@clemensson.net

V. ordf. Rolf Ekelund, 031 - 93 15 15

Lerdalavägen 69, 429 34 KULLAVIK

Sekr. Joel Holger, 031 - 40 85 20,

Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG

karin.joel.holger@telia.com

Kassör Ewert Arwidsson, 031 - 15 84 15

Eva Rodhes g. 10, 411 11 GÖTEBORG

trewetrans@telia.com

Klubbm. Karin Holger, 031 - 40 85 20

Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG

karin.joel.holger@telia.com

Övriga Georg Andersson, 031 - 26 27 11

Stora Skogsvägen 17, 433 70 Sävedalen

groeg@glocalnet.net

Jan Forslund, 0300 -146 54, Nils Ebbes-

gårdsgatan 36, 434 36 KUNGSBACKA

janforslund@spray.se

Per Liljeström, 0302 - 131 91

Vänskapen 3 e, 443 34 LERUM

per-lilje@swipnet.se

Lars Olof Lööf, 070-5602840

Erik Dahlbergsg. 4, 41126 GÖTEBORG

Suppl. Inga Lill Berkhuizen, 0300 - 141 17

Rosengatan 36, 434 43 KUNGSBACKA

Sonja Rindby, 031 - 25 99 51, Munke-

bäcksgatan 23 E, 416 53 GÖTEBORG

sonja.rindby@telia.com

Västanbladet

Redaktionskommitté:

Per Clemensson, Joel Holger och Per Liljeström.

Västanbladet ingår i medlemsavgiften 150.- kr/år

(familjemedlem 50.- kr)

och utkommer årligen med fyra nummer.

GöteborgsRegionens
Släktforskare

vi möts

VÅREN 2008

Torsdag (obs) den 21 febr. kl. 18.30. Föreningskväll med föredrag i föreningslokalen Erik Dahlbergsgatan 36 B.

Släktforskning och Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagens Heliga Synnöve Nilsson talar om sin kyrkas möjligheter för släktforskaren.

- Kaffeservering - **ANMÄLAN** senast måndagen innan - Avgift 50.- kr. -

Måndag den 3 mars kl. 18.30. Ordinarie Årsmöte

Sedvanliga ärenden enl. stadgarna. Föreningslokalen Erik Dahlbergsgat. 36 B.

Släkten Berg - gruvsdrängar och adelspersoner

Efter förhandlingarna berättar **Ewert Arwidsson** och **Lars Olof Lööf** om sin släktforskning under mer än 40 år med fördjupning om släkten Berg.

Forskningsanekdoter och källor.

Lars Nyqvist informerar om finesser i **Internet Explorer ver. 7.0**

- Kaffeservering - **ANMÄLAN** senast torsdagen innan - Avgift 50.- kr. -

Lördag den 15 mars kl. 11.00 - 15.00.

Släktforskningens Dag på Frölunda Kulturhus

Ett samarbete mellan DIS-Väst, Föreningen Släktdata och GöteborgsRegionens Släktforskare m.fl.

- Utställningar och föredrag - Öppet för allmänheten - Ingen entréavgift -

Söndag den 30 mars kl. 10.00 - 14.00

ÖPPET HUS i GRS lokaler på Erik Dahlbergsgatan 36 B

Kom och se på våra samlingar av antavlor och klipp, biblioteket, CD-skivor mm. Lyssna på kåseri av Per Clemensson kl.11.00 om släktforskning, Låt oss försöka lösa dina problem! - Bli medlem - Träffa likasinnade - Lotteri och försäljning.

- Kaffeservering - **VÄLKOMNA!** - Ingen anmälan eller avgift -

Lördag den 5 april (preliminär dag)

Släktforskardag på Stadsbiblioteket vid Götaplatsen.

GRS, Släktdata och DIS-Väst medverkar. Föreningarna presenterar sig med forskarmontrar. Bibliotekarier orienterar om stadsbibliotekets möjligheter.

Se i mars månad om programmet på GRS hemsida www.genealogi.se/grs/

Måndag den 14 april kl. 18.30 Föreningskväll med kåseri
i föreningslokalen Erik Dahlbergsgatan 36 B:

Louise Brodin om Göteborgs Jubileumsutställning 1923.

Kaffeservering - **ANMÄLAN** senast torsdagen innan - Avgift 50.- kr.

Lördag den 24 maj.

VÅRENS UTFÄRD till Fjällbacka

Avresa kl. 08.00 från Exercishuset (Parkgatan) vid Heden med buss till Hamburgsund. Båttur med M/S 'Nolhotten' med guidning genom skärgården till Fjällbacka. Förmiddagskaffe och smörgås ombord. Enskild promenad i Fjällbacka. Middag därefter på hotell Tanumstrand med dryck och kaffe.

Vidare med bussen till Tanums världsarvsområde och besök på Vitlycke hållristningsmuseum med guidning. Hemkomst omkr. kl. 17.30.

BOKNING senast den **10 maj** genom inbetalning av 575.- kr/pers. till GöteborgsRegionens Släktforskare Plusgiro 24 23 85 -3 med angivande av 'GRS utfärd' och namn.

A N M Ä L A N i så god tid som möjligt till Karin Holger tel. 031 - 40 85 20
Entrén till samlingslokalen på Erik Dahlbergsgatan sker genom G R S egen lokal, vilken måste låsas under själva föreningsmötena. Kom således i god tid.

Vi har öppet 1 timma före mötet! Samlingslokalen rymmer 40 pers.

Mycket välkomna !

➤ **Event. återbud måste anmälas** ➤

Kassören tackar

alla som betalat medlemsavgiften 2008 vid årsskiftet.

- Men några få medlemmar har ännu inte hört av sig ! -

Välkommen med årsavgiften snarast ! PlusGiro 24 23 85 - 3

Västanbladet nr 2-2008 kommer inte att sändas till dem som ej förnyat medlemskapet.

Kvällsöppet på Erik Dahlbergsgatan

alla torsdagar under våren mellan kl. 16 - 19.

OBS. Obligatorisk föränmälan !

senast veckan innan till Sonja Rindby tel. 031-25 99 51

e-post sonja.rindby@telia.com

eller telefon till GRS 031-13 12 26 under exp.tid

God Fortsättning på det nya året 2008 och Välkommen tillbaka till föreningen och dess arrangemang !

Som framgår av bredvidliggande text är vårt program digert med öppna hus, ökat Öppethållande, föredrag, visningar, utfärder m fl aktiviteter. Vi önskar er välkomna att taga del av det dukade bordet. Måhända kommer specialarrangemang att dyka upp. Ert medlemskap garanterar ett innehållsrikt år.

Under styrelsesammanträdena har frågor om våra utfärder varit föremål för diskussion, nämligen: Vart skall våra utfärder gå ? Till vilka dagar skall utfärder förläggas ? Skall det vara heldags- (0800-1900), deldags (0800-1600) eller halvdags- (0900-1500) resor ? Var går gränsen för kostnaden 300:- kr -700 :- kr ? **Ge oss per brev, mail, telefon svar på våra frågor !!!** Det sinar i förrådet på besöksmål, vi riskerar att upprepa resmålen vid våra utfärder.

Vi har på olika håll annonserat ett ambitiöst utbildningsprogram. Nuvarande ny- och forts-kurser är nu fulltecknade (eventuellt kan några eftersläntare anmäla sig till kursansvarig Clemensson). Vi kan tänka oss att under perioden mars-april organisera specialkurser i släktforskning, emigrantforskning och handskriftsläsning t ex som endags- eller halvdagskurser för föreningar och arbetsplatser och enskilda. Om intresse finns att öva handskriftstyding kontakta föreningen och beställ tid.

Hälsningar *Per Clemensson*

Projektet "Namn åt de Döda" går vidare

Sveriges dödbok har hittills utkommit i fyra upplagor, den senaste för åren 1947-2006. Nu startar Släktforskarförbundet projektet Namn åt de döda 1901-1946. Projektet syftar till att registrera alla som avlidit i Sverige 1901-1946, med tyngdpunkt på åren 1935-1946, eftersom uppgifterna för de åren är mest svåra att finna på grund av sekretess.

Förbundet hoppas nu, liksom vid tidigare liknande arbete, att de lokala släktforskarföreningarnas medlemmar vill medverka till att få fram uppgifter för en ny dödsboka som omfattar tiden 1901-2006.

Alla uppgifter du behöver om projektet finns på Nättidningen Rötter www.genealogi.se Där finns under kantrubriken 'Riksförbundet' en länk till "Namn åt de döda" med projektbeskrivning och introduktionsbrev.

Du kan också få information genom föreningen, tisdagar och torsdagar kl 10.00-14.00 på tel 031-13 12 26, eller ring till mig på tel 031-25 99 51. Jag har bokat mig för Gamlestadens församling i Göteborg och kommer i första hand att arbeta med åren 1935-1946.

Sonja Rindby

Från grannföreningarna i regionen

Trollhättebygden Släktforskare. 19 febr. kl. 18.30. Årsmöte i Villa Elfhög, Trollhättan.

Alingsås Släktforskare. 19 febr. kl. 19.00. Årsmöte. Kåseri av Ulf Magnusson om livet i Klarälvsdalen för 100 år sedan. Brunnsgårdens samlingsal, N. Ringgatan 8, Alingsås.

11 mars kl. 19.00. Gösta Sandberg berättar om stadens industrier. Brunnsgårdens samlingsal enl. ovan.

Borås Släktforskarförening. 27 febr. kl. 18.30. Årsmöte. Lars Hjelmström informerar om domböcker. Gillesalen, Gustav Adolfs församlingshem, Borås.

Föreningen Släktdata. 29 mars kl. 11.00. Vårsmöte enl. senare uppgifter.

DIS-Väst. 29 mars Årsmöte. Dessutom: Temakvällar i Forskarstugan, kurser i Disgen, se www.dis-vast.o.se

Forskarstugan, Sveriges Släktforskarförbund, Mandolingatan 19, V. Frölunda.

Temakvällar kl. 18-21. Föranmälan till stugan tel. 031-42 33 11:

27 mars - Charlotte Börjesson om Fördelarna med Disbyt och Dispos.

24 april - Niels Hegge om Att forska i norska källor.

Hallands Genealogiska Förening. 29 mars kl. 14.00. Årsmöte med föredrag av Eva Berntsson Melin om Varbergs Museums arkiv.

Pingskyrkan, Engelbrektskatan 17, Varberg.

Välkommen som medlem i SVERIGEKONTAKT och dess lokalförening i Göteborg

- * *du får resa i vårt och främmande land*
- * *du får lyssna till trevliga föredrag*
- * *du får vara med och stötta svenska språket och svensk kultur i utlandet*
- * *du får uppleva trevlig gemenskap*
- * *du får vår tidning 4 ggr per år*

*Betala in din medlemsavgift 150:- kr på plusgiro 40580-3
Informera dig på hemsidan www.sverigekontakt.se*

Morgonsol

av Nils Zandhers

Nians spårvagn stannar vid Berga hållplats. Från bakre dörren kliver hon ut - tant Jali - med sin bredbrättade slumsysterhatt på det runda huvudet. Från spårvagnsförarens plats, hjälper konduktören till att få av fyra välfyllda svarta vaxdukkassar fyllda med rester av leverpastej, prickig korv, hästkött och annat smörgåspålägg, som vänliga handlare i Göteborgs saluhall skänkt till Frälsningsarméns barnhem, Morgonsol, Poppelgatan 11. Josse - ett av barnhemsbarnen - lassar på kassarna på hemmets fyrhjuliga dragkärra och så drar det iväg från hållplatsen över gamla Långedragsvägen till det stora ljusgult rappade huset, som är hem för ett 30-tal barn och sju slumsysstrar. Tant Jali rultar vid sidan av kärran och Josse hoppar och sjunger av glädje över att det den här dagen är mindre lass att dra än vanligt. Det blir lättare så!

Poppelgatan har på sin ena sida ett antal villor. På den andra breder en stor äng ut sig nedanför Karingberget. I borte ändan av ängen ligger en liten blåmålad kiosk och väster ut går några kor och betar. Det är augusti i början av 1940-talet. Barnhemmet ligger omgärdat av en väldig gråstensmur och ett Gunnebostaket.

När tant Jali och Josse hunnit fram till Morgonsol, öppnar de den stora grinden och drar kärran till köksdörren på baksidan av huset. Köksfönstret är öppet och från papegojburen på trappstegsstolen hörs tant Jalis papegoja: "Nu kommer Jali, nu kommer Jali."

Tant Jali har varit missionär i Indien, innan hon kom till Morgonsol som tiggarembud. Med sig från Indien hade hon papegojan.

Köket på barnhemmet upptas av en stor, vedeldad AGA-spis, en rejäl vedlår, diskbänk, bakbord och ett ovalt köksbord med ett tiotal pallar. Varje morgon och kväll samlas slumsysstrarna kring bordet, äter sin mat och läser i tur och ordning dagens bibelvers och något stycke ur: "Till ljus och kraft på livets stig". Sen faller de på knä och sjunger:

*"I det djupa, i det höga, råder en osynlig hand.
Och ett aldrig slutet öga vakar över minsta grand."*

Barnhemmet Poppelgatan 11 Foto P Lm

En grupp morgonsolsbarn tillsammans med två slumsystrar.

Josse syns som nummer två från vänster i andra raden nedifrån.

Deras böner är innerliga och de suckar i takt med intensiteten i bedjandet.

Från köket kommer man, genom att passera ett litet syrum, in i tant Jalis rum. Hon har eget rum på grund av sin uppgift att tigga mat till barnhemmet. Hon är dessutom i 60-års åldern och har adjutants officersgrad. Det placerar henne högre på rangskalan än de andra slumsystrarna. De är löjtnanter och kaptener. Det är bara hemmets chef som har högre grad än tant Jali och hon är major och kallas av barnen för Mor.

Tant Jalis rum är 10 kvadratmeter. Från syrummet kommer man in i Salen. Den är mörkt möblerad och används bara när det kommer främmande till hemmet. I salen står orgeln. På kvällarna kan man i hela huset höra hur Mor sitter och spelar och sjunger sin älsklingsång:

*"Om himlen ofta dina tankar drömmer
du väntar stjärnor i din krona där
-en segerlön, men må du aldrig*

*glömma, att dessa stjärnor tändas
redan här. "*

Mor bor i ett rum på andra sidan Salen. Hennes rum är större än tant Jalis och möblerat med mahognyblanka möbler.

Varje år på mors dag samlas alla barnen utanför hennes dörr och sjunger:

*"Mor, du kära,
barnen alla,
på din egen dag nu ber,
att med sångens enkla toner,
få sin varma hyllning ge.
Tack för allt vad du beskär,
Gud, dig signe, kära mor.*

Från köket går det också att ta sig till matsalen. Den är möblerad med tre långbord och sex bänkar. Tre gånger om dagen samlas barnen i matsalen. Måltiderna börjar med: "Gode Gud välsigna maten" och slutar med "Tack Gode Gud för maten. Amen." Däremellan äter man sin gröt, eller äggröra på söndagarna, sitt hoptiggda på-

lägg, sin fläskpannkaka och palt. Ingen mat får lämnas. Det man inte äter upp den ena måltiden kommer tillbaka nästa, tills allt är uppätet.

Barnkammaren ligger intill matsalen. Det är ett stort rum, fanérpanelat halvvägs mot taket. På fanéren har någon skicklig målare konstnärligt ritat stora figurer - sotare, gummor, bagare. Runt väggarna står det lösa bänkar. Varje söndag håller någon av slumsysstrarna söndagsskola för barnen. Då sitter alla barn runt väggarna och får höra spännande berättelser från Bibeln. Ibland är det Josse som håller söndagsskola. Han är skicklig i berättarkonsten, men kräver absolut tystnad medan berättelsen framskrider. Önskeberättelsen är Daniel i lejongropen. Det är dödstyst i barnkammaren.

Alla sitter som tända ljus, paralyserade av dramat. När berättelsen är slut sjunger alla under Josses dirigentskap:

*"Fatta mod som Daniel,
mod att ensam stå.
Mot att ta ett fast beslut,
följa det också."*

Från hallen utanför barnkammaren går en trappa upp till andra våningen. Där finns det tre sov-salar, ett badrum med fyra tvättställ och ett badkar, rum för den slum-syster som har nattvakten och ett antal kläd- och lakansförråd.

I ett av förråden finns det ett björkris. Det tas inte fram ofta. Men Josse har smakat det. Han har också fått sova i badkaret vid något tillfälle han förtjänat det.

Före sängdags tvättas barnen i grupper om fyra, sen tas de emot i de mörka sovsalarna och får veta

att här råder tystnad. När en sal fyllts tänds taklampan och alla får sätta sig upp i sina vita spjäsängar och läsa:

*"Det går en ängel runt vårt hus,
han bär på två förgyllda ljus,
barnen tar han i sin famn,
så somnar jag i Jesu namn,
Amen"*

*Slumsysstrarna bar i
halslinningen ett
spänne av vitt pors-
lin med blå text.*

Det är väl inte alltid det blir tyst sedan vakten lämnat salen. Ibland brakar det till när någon kudde far genom rummet. Avslöjas syndaren kan straffet bli ett livstykke som knäpps på ryggen och som har band som kan knytas på sängbottens undersida. Det blir svårt att klara av kuddkrig efter ett sådant ingripande.

På vinden - som är stor och har en kall yttervind - finns det längst in två rum. Där bor löjtnanterna och kaptenerna. Tre i det ena rummet och två i det andra. Utanför på kallvinden står deras reskoffertar. De vet att de när som helst kan få farvälorder från Högkvarteret i Stockholm. Ingen slum-syster får stanna så länge på Morgonsol att hon fäster sig för mycket vid något av de 30 barnen. För att tjäna sin höge uppdragsgivare har de lovat att leva i celibat och älska oegoistiskt. Men visst älskade de. Josse vet det. Han blev själv älskad djupt och för livet. När någon älskad tant fick uppbrottsorder krossades lyckan. Ibland

*"Josse och hans kamrater invigdes vid flera tillfällen".
En bild på Josse just invigd till soldat på 4:de kåren i Landala.*

var det väl en lyckans stund när någon blev hjälpt med sin koffert till Berga hållplats för befordran till Göteborgs central och vidare till något annat barnhem, någon slumstation eller något räddningshem för fallna kvinnor.

Livet på Morgonsol följde egna lagar. Världen utanför var fylld av frestelser som det var lika bra att inte komma i närheten av. Då och då gick slumsysstrarna och Josse utanför grindarna för att sprida "Ljus i mörker" - slummens tidning - och vädja om en gåva till hemmet. Då kunde det hända att Josse fick en slant för alldeles egen räkning.

Långedragsskola var den handgripligaste kollisionen med världen för barnhemsbarnen. Vägen till skolan gick förbi Priors, över ängen, Eckragatan, förbi Lundens, Larssons och andra magnifika hem. I närheten av skolan låg en bergknalle som var lämplig för de friluftsmöten som Josse och hans kamrater inbjöd till efter skoldagens slut. När skolkamraterna på sin hemväg passerade berget stod redan de unga

soldaterna där och inbjöd till himlens härlighet:

*"Innanför eller utanför
- var skall du stå en
gång."*

I överensstämmelse med vad som ofta drabbade missionärer jagades Josse och hans medhjälpare ned från berget. I sina gammalmodiga barnhemskläder förföljdes de längs stigen som ledde fram till barnhemsgrindarna.

Världen kom ibland till Morgonsol. Det hände framför allt en augustisöndag varje år. Då inbjöds allmänheten att komma och köpa kaffe med dopp, glass och Pommac och ge bidrag till verksamheten. Samtidigt fick de inblick i hur fint det var ordnat för hemlösa barn, omhändertagna av Frälsningsarmén. Många kom och en del fina damer hade med sig som gåva årgångar av Veckojournalen, Husmodern och Idun. Så smög sig världen in i den fromma miljön. Den kom via gulbruna bilder på kungligheter, noveller och skildringar från hela världen.

Till sommarens fröjder hörde den utflykt till Asperö, som en rik herre bjöd på. Han kom med en stor lastbil till Morgonsol. På flaket placerades barnkammarens bänkar och barnen och tanterna hjälptes upp under stränga order att sitta stilla på resan till Saltholmen. Där väntade en ångbåt, reserverad för slummen. Båtresan var en sensation av kolrök och saltskum. En hel dag på Asperö var paradisisk. Sockerdrickorna och karamellerna flödade. När lastbilen återvänt till Poppelgatan och Stora grinden var det bara att be Gud välsigna den snälla farbrorn.

Inget var viktigare på barnhemmet än

"Slumsystrarna kom och gick under de 16 år Josse hade sitt hem på Morgonsol".

Bilden visar en grupp slumsystrar i sina imponerande uniformer.

att visa barnen vägen till Gud. Hjälp i det arbetet hade slumsystrarna av kårofficerarna på 8:e kåren vid Stadsgränsen. På söndagarna ordnades barnmöten. Då marcherade ett antal Morgonsolsbarn Långe dragsvägen fram förbi Tranered, Hagen och Nya Varvet. Mitt emot syndens näste - biograf Olympia - låg lokalen. Där förde två kvinnliga officerare och en kvinnlig fanjunkare befälet. Med jämna mellanrum anordnades det invigningar: barnsoldat- och juniorsoldatinvigningar, rekryt- och soldatinvigningar.

Josse och hans kamrater invigdes vid flera tillfällen. Arméns fana svängdes över dem där de stod på plattformen i sina röda uniformer. Sången steg mot det träpanelade taket i lokalen och lanternans ögon var glansiga av fröjd och lycka till Herren, som låtit dem bärga in denna unga skörd till hans lada:

*"Bärga skörden in.
Bärga skörden in.
Vi får under jubel
bärga skörden in".*

Josse hade sitt hem på Morgonsol. Tant Jali pensionerades och efterträddes av nya ombud. Mor ersattes tre gånger under Josses barnhemsliv och löjtnanternas och kaptenernas antal blev ansevärt under åren.

* * *

Josse heter numera Nils Zandhers och var rektor för Nordiska Folkhögskolan i Kungälv fram till pensioneringen. Efter vistelsen på Morgonsol studerade han två år på Södra Vätterbygdens Folkhögskola i Jönköping och fortsatte studierna i Göteborg, tills han så småningom blev behörig folkhögskollärare. Innan han blev rektor i Kungälv tjänstgjorde han som folkhögskollärare i Danmark, Norge och Sverige. 1997 erhöll han Föreningen Nordens främsta utmärkelse: Nordenmedaljen.

Foton ur Nils Zandhers samlingar, där ej annat nämnes.

Slumsystrarna kom och gick under de 16 år

Kommentar av Per Liljeström

Jag bodde ganska nära barnhemmet Morgonsol och hade flera kamrater som bodde på Poppelgatan och Enegatan, så vi var ofta i barnhemmets närhet med våra lekar.

Morgonsol var en sluten värld – genom grinden kunde vi inte komma och inte heller barnen, som bodde där. De äldre barnen gick dock i skolan – oftast Långedragsskolan.

Nils Zandhers är några år äldre än jag, så vi var aldrig klasskamrater, även om vi

båda gick i Långedragsskolan och Påvelundskolan vid denna tid. Däremot lärde vi känna varandra när Långedragsskolan firade 60-årsjubileum.

När jag läser Nils berättelse om Morgonsol och ser fotot på den unge Nils minns jag honom som passagerare på Långedragsvagnen - oftast i samband med hans resor till Göteborgs Saluhall vid Kungstorget.

Grundbok om Internet av Åsa Hanell

(KnowWare-serien) Internet ver. 7.0 och Outlook Express ver. 6.0 finns nu att studera i GRS bibliotek.

OBS: Vid föreningskvällen den 3 mars berättar Lars Nyqvist om denna utgåva! Säljes i bokhandeln (Wettergrens, Akademibokhandeln), pris 100.- kr.
www.knowware.se

HITTA DINA RÖTTER

Det kompletta digitala arkivet!

VEM ÄR DU SLÄKT MED? I vårt digitala bildarkiv finns de historiska svenska kyrkböckerna från 1600-talet och fram till 1897. Det är hela 32 miljoner sidor i original och alla Sveriges län! Genline är det enda kompletta arkivet för släktforskning på Internet.

Med Genline kan du släktforska oberoende av tid och rum. Det du behöver är en dator, uppkoppling mot Internet samt ett Genline-abonnemang. Besök www.genline.se för att beställa ditt abonnemang samt för att se våra aktuella specialerbjudanden.

GENLINE.SE

Bygdeband

Genline startade 1997 och affärsidén var att göra det möjligt att enkelt kunna släktforska i kyrkböckerna på Internet. Genline var först i Sverige med att digitalisera de svenska historiska kyrkböckerna och är idag marknadsledande på området. Genline är också det enda kompletta digitala arkivet för släktforskning på Internet med sina 32 miljoner sidor ur kyrkböckerna vilket motsvarar 99,99 procent av samtliga av mormonerna mikrofilmade historiska svenska kyrkböcker. Dessa inkluderar; husförhör, födda, vigda, in- och utflyttningar samt kyrkliga räakenskaper från 1600-talet fram till cirka 1897. Genline har idag över 55 000 medlemmar/kunder med en omsättning som börjar närma sig 20 mkr. Genline finns idag på bibliotek i 258 av Sveriges 290 kommuner.

Genlines satsning Bygdeband når en betydligt större målgrupp och knyter samman intresset för släktforskning med det stora intresse som finns för hembygdsforskning. Bygdeband är en s.k. interaktiv databas som utvecklats av IT-kunniga personer tillsammans med duktiga hembygds- och släktforskare. Föreningar kan nu själva mata in digitaliserat material i Bygdeband.

Bygdeband kan liknas vid en historisk skattkista för hembygds- och släktforskare. Här kommer detaljerade beskrivningar om personer och platser att bli tillgängliga allteftersom hembygdsföreningarnas material digitaliseras och publiceras "online".

Bygdeband är ett unikt sätt att dela data tillsammans med andra forskare. Du kan presentera din egen forskning med

hjälp av en aktiv karta och du kan själv lägga in nya platser på kartan och enkelt knyta dem till rätt person och socken. Med hjälp av kartan kan du söka alla torp och gårdar i ett område och digitalt ströva omkring i en socken. I Bygdeband ingår en presentationsfunktion för olika typer av dokument, bland annat Word-dokument, "PDF:er", ljud- och videofiler som kan kopplas till både platser och personer i databasen. I dokumenten kommer du bland annat att kunna hitta berättelser och skrönor som endast hembygdsföreningarna känner till.

Databasen skapar nya möjligheter att hitta data om platser där din släkt bott och på så sätt kan du komplettera din forskning. Att databasen innehåller en stor mängd uppgifter från hela Sverige gör att den blir oerhört intressant för användaren, oavsett om man är hembygdsforskare eller släktforskare eller allmänt är intresserad av historia.

Bygdeband är en oändligt åtkomlig databas. Har man som användare tillgång till en dator och en Internetuppkoppling kan man arbeta med Bygdeband oavsett var man befinner sig. Databasen är också plattformsoberoende och kan användas lika enkelt vare sig man har PC eller Mac. Med Bygdeband får hembygdsföreningarna en lösning för digitaliseringen av sina arkiv och får också sitt material lagrat på ett säkert sätt, på en central server med säkra rutiner för backup.

Hembygdsföreningar som är medlemmar i Sveriges Hembygdsförbund kan utan kostnad lägga in material i Bygdeband. Det kan ske nu när Genline och

Sveriges Hembygdsförbund har tecknat ett ramavtal, vilket skedde i december 2007.

Genlines VD Peter Wallenskog och Genlines kultursäljare Jan Eurenus reser just nu runt i Sverige och besöker de olika regionala hembygdsförbunden för att visa hur Bygdeband fungerar och för att förklara hur samarbetet mellan Genline och hembygdsrörelsen ser ut. Förhoppningen är att samtliga 26 regionala hembygdsförbund

ska få besök av dem under hösten 2007 och våren 2008.

Du abonnerar på Bygdeband på samma sätt som Genline, d v s tecknar ett abonnemang.

Under första kvartalet 2008 lanseras Bygdeband, gå till

www.bygdeband.se och titta!

Peter Wallenskog

Nyttiga utdrag ur 1734 års lag.

Ärfda Balk

Capitel:

- I: 1-2 Om arf i gemen och hur ätt räknas skall
II: 1-2 Om bröstarf
III: 1-12 Om bakarf och sidoarf
IV: 1-3 Hur ärfvas skal, när man ej vet hvilken af arfvingar annan öfverlevvat
V: 1-2 Om barn födes dödt; och om hustru säger sig hafvande vara, tå mannen dör.
VI: 1-6 At then ej ärfva må, som annan dräper
VII: 1-4 Om them som gienom grofva misgierningar sin arfsrätt förverka och om biltoger mans, och thes barns arf.
VIII: 1-8 Huruvida barn som aflas i fästning, lönskaläge, hordom eller förbudna leder, måge arf taga.
IX: 1-7. Om egendomens laga uptekning efter then döda.
IX: 2 Med uptekning må ej längre uppskjutas än högst tre månader.
X: 1-5 Huru gäld vid dödsfall gäldas bör.
XI: 1-2. Om arwingar som leva samman i bo skifto.
XII: 1-11 Huru arf skiftas skal.
XIII: 1-2 Om jämkning sedan arf skiftadt är
XIV: 1-2 Om jäf i arf
XV: 1-7 Om dana arf och inländsk mans arfsrätt, ther han frånvarande är.
XVI: 1-3 Om mans och qvinnas yttersta vilja och testamante
XVII: 1-7 Hvad och hur mycket man må i testamente gifa.
XVIII: 1-4 Hvad then bör iakttaga som testamente tillgodo njuter
XIX: 1-4 Om then som under förmyndare stå bör.
XX: 1-8 Om förmyndare
XXI: 1 Om laga ursäkt ifrån förmynderskap.
XXII: 1-4 Hvad förmyndares plicht och skyldighet är.
XXII: 1-6 Hur förmyndare skall göra räkning och förmynderskap afträda.

ATT SLÄKTFORSKA I GÖTEBORG

av Per Clemensson

Del 6

Göteborgs domstolar

Vid sidan av kyrkoarkiven utgör måhända domstolsarkiven de viktigaste källorna till släktforskningen. Arkiven förvaras samtliga på Landsarkivet Göteborg. Här återfinner man uppgifter om det dagliga livet i staden Göteborg, här finns medborgarnas bouppteckningar och konkurser, här görs försäljningar och köp av fastigheter upp, här döms tvistemål och brottmål. Dessutom utgör Göteborgs Rådhusrätt och Magistrat Kronans förvaltning av staden. Förutom stadens huvuddomstol Rådhusrätten finns även en rad specialrätter av olika slag. Jag skall i det följande redogöra för arkivens väsentligaste innehåll domstol för domstol och ange hur man tar sig in i dem och hämtar information.

GÖTEBORGS RÅDHUSRÄTT OCH MAGISTRAT före 1900

Utdrag ur Landsarkivets förteckning

<http://nad.ra.se/>

Klicka sedan på "Personer och institutioner" och skriv in sökordet: Göteborgs Rådhusrätt.

Seriesign.	Serierubrik	Årtal och anmärkningar
A1A	Protokoll	1624, 1665-1668, 1670-1672, 1676, 1678-1682, 1688, 1690-1727
(Domböcker från 1635 finns i avskrift i Göta Hovrätts arkiv i Jönköping eller SVAR)		
A1B	Justitieprotokoll	1728-1837
A1C	Domböcker	1838-1849
A1D	1:a avd:s domböcker	1850-1900
A1E	Resolutionsböcker	1670-1671, 1681-1682
A1F	Domar	1743-1851
A1G	Magistratens protokoll	1838-1900
A1H	Politieprotokoll (= Förvaltningsprotokoll)	1728-1900 (Ingår före 1728 i A1A och A1E)
A1I	Personregister till justitieprotokoll	1719, 1732, 1736, 1742, 1746-1763, 1769-98
A2A	Lagfartsprotokoll	1627-1900
A2B	Inrechningsprotokoll och -böcker	1690-1900 (alfabetiska register)

A2D	Förmynderskapsprotokoll	1778-1900	
A2E	Äktenskapsförordsprotokoll	1776-1900	
A2F	Protokoll ang. bouppteckningar, morgongåvor, avhandlingar om lösöre köp mm och efter 1895 testamenten	1847-1900	
B	Registratur (brevkopior)	1658-1881	Med personreg. från 1805.
C1	Brevdiarier och journaler	1770-1871	Med personregister vissa år.
C4	Stämmingsjournaler	1778-1902	
C6	Konkursdagböcker	1768-1902	
C8	Kontrollböcker över mål och ärenden	1815-1900	Kronologiska sammandrag av innehåll.
D1A	Borgarmatriklar	1673-1864	
D1B	Fört. över handelsanmäln.	1834-1887	
D1C	Fört. över handlande och hantverkare	1802-1873	
D1G	Handelsregister	1798-1896	
D2A	Inteckningsregister	1707-1843	Spridda år
D2B	Uppb- o lagfartsjournaler	1804-1900	
D3	Förmynderskapsjournaler	1777-1890	
D4	Bouppteckningsliggare	1852-1897	
D5	Register över äktenskaps- förord	1795-1844	
D8	Vadeböcker	1813-1911	
D9	Saköreslängder	1812-1900	
E2A	Akter och suppliker	1667-1721	
E2B	Årshandlingar	1688-1900	Ämnesordnade handlingar delvis ordnade i 22 grupper som t ex Testamenten, Boskillnader, Handelsanmälningar, Konkurs- er. För indelningen i grupper redogörs i inledningen till landsarkivets förteckning över serien E2B.
E2K	Överrättens akter	1681-1781	= Akter i civilmål (tvistemål)
E2L	Akter i instämnda och vädjande mål	1782-1872	Forts. från E2K
E3A-C	Bouppteckningar och bevis	1663-1900	
E6	Konkursakter	1699-1900	
E7B	Näringsanmälningar	1864-1899	
E7C	Borgensförbindelser	1721-1904	

De serier som upptages ovan under huvudavdelningarna C och D utgör samtliga ingångar till Rådhusrättens/Magistratens protokoll under huvudavdelningen A och till Inkomna handlingar och inneliggande handlingar eller bilagor under huvudavdelningarna

E-F. Låt mig exemplifiera: För att hitta i serierna A1A, B och G resp E2A, B och K kan man använda C8 och D8-9; på samma sätt hittar man i E6 med hjälp av C6

SÄRSKILT BÖR PÅPEKAS ATT TILL SKILLNAD FRÅN DE OVAN UNDER C och D NÄMNDNA SAMTIDA REGISTREN OCH FÖRTECKNINGARNA HAR UNDER ÅRENS LOPP VID LANDSARKIVET TILLKOMMIT EN RAD MASKIN-SKRIVNA **PERSON- OCH ORTREGISTER** TILL OLIKA SERIER, SOM FINNS I LANDSARKIVETS EXPEDITION:

1. BOUPPTECKNINGAR OCH BOUPPTECKNINGSBEVIS 1663-1948
2. UPPBUDS- OCH LAGFARTSPROTOKOLL 1697-1875
3. INTECKNINGSBÖCKER 1690-1802
4. KONKURSAKTER 1700-1900
5. POLITIEPROTOKOLL (kontrollböcker) 1728-2750, 1789-1815
6. FASTIGHETSVÄRDERINGAR 1825-1885
7. ÖVERRÄTTENS AKTER 1681-1781

OBSERVERA VIDARE ATT VISSA AV GÖTEBORGS FÖRSAMLINGAR INTE LÖD UNDER RÅDHUSRÄTTEN I JUDICIELLT AVSEENDE, VILKET BETYDER ATT DOMBÖCKER, SMÅPROTOKOLL (uppbuds-, lagfarts-förmynderskaps-, äktenskapsförords- och avhandlingsprotokoll), BOUPPTECKNINGAR, KONKURSER MM FÖR DESS BEFOLKNING ÅTERFINNS I ANNAN DOMSTOL ENLIGT FÖLJANDE:

- * Göteborg Amiralitets- och varvsförsamling 1700-1827 - Sävedals Häradsrätt
- * Göteborgs Karl Johans församling 1820-1868 - Sävedals Häradsrätt
- * Göteborgs Mariebergs församling - Sävedals HR 1786-1827
- * Backa församling - Västra Hisings HR 1680-1823, Västra och Östra Hisings HR 1824-1887, Askims, Hisings o Sävedals HR 1888-1947
- * Angereds församling - Vättle HR -1927, Vättle och Kullings HR 1928-1933, Vättle, Ale o Kullings HR 1934-1966
- * Askims församling - Askims o Östra Hisings HR 1680-1823, Askims HR 1824-1887, Askims, Hisings och Sävedals HR 1888-1953, Askims och Mölndals HR 1954-1970
- * Lundby församling - Askims o Östra Hisings HR 1686-1823, Västra och Östra Hisings HR 1824-1887, Askims, Hisings och Sävedals HR 1888-1905
- * Brämregårdens församling - se Lundby före 1961
- * Biskopsgårdens församling - se Lundby före 1961
- * Torslanda församling - Västra Hisings HR 1680-1823, Västra och Östra Hisings HR 1824-1887, Askims, Hisings och Sävedals HR 1888-1954, Hisings, Sävedals och Kungälv HR 1955-1966.
- * Styrö församling - Askims och Östra Hisings HR 1680-1823, Askims HR 1824-1887, Askims, Hisings och Sävedals HR 1888-1954, Hisings, Sävedal och Kungälv

HR 1955-1970

* Västra Frölunda församling – Askims och Östra Hisings HR 1680-1823, Askims HR 1824-1887, Askims, Hisings och Sävedals HR 1888-1944

* Härlanda församling före 1951 se Göteborgs Gamlestads församling och Örgryte församling

* Högsbo församling före 1963 se Västra Frölunda församling och Annedals församling

* Tynnereds församling före 1967 se Västra Frölunda församling

* Bergums församling – Vättle HR –1927, Vättle och Kullings HR 1928-1933, Vättle, Ale och Kullings HR 1934-1966

* Björlanda församling se Torslanda församling

* Tuve församling – Askims och Östra Hisings HR 1680-1823, Västra och Östra Hisings HR 1824-1887, Askims, Hisings och Sävedals HR 1888-1954, Hisings, Sävedals och Kungälv HR 1954-1966

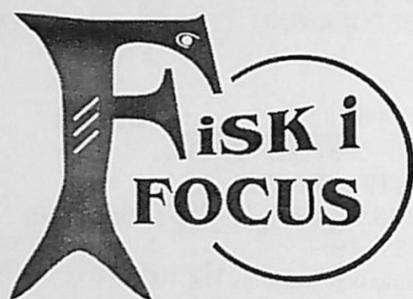
* Säve församling se Torslanda församling

* Rödbo församling se Styrso församling

GÖTEBORGS RÅDHUSRÄTTS UPPDELNING PÅ AVDELNINGAR

Efter 1850 delades Göteborgs Rådhusrätt i Avdelningar enligt följande till 1947:

1. (1850) : mål och ärenden rörande lagfart, inteckningar, äktenskapsförord, förmynderskap, tomträtt och lösöreköp, konkursmål, boskillnadsmål, bolags- och

ÖPPETTIDER

Tis - Ons 8 - 19

Tors - Fre 8 - 20

Lördag 8 - 18

Söndag 12 - 18

Välkomna !

*Fokus på kvalitet
- vår idé !*

FOCUS

köpcentrum

031 - 703 05 25

*Göteborgs Rådhus
vid Gustaf Adolfs Torg.*

Foto omkr. 1920

*Rådhuset uppfördes
1670-72 i två våningar
efter ritningar av Nicodemus Tessin d.ä. En tredje våning tillkom och fasaderna gavs en nyklassicistisk utformning 1814-17.*

Bredvid rådhuset t.h. ligger f.d. Kommandantshuset, som 1935-37 ersattes med dagens rådhusannex ritat av E.G.Asplund.

- föreningsmål, adoptionsmål, tryckfrihetsmål, ägodelningsmål, trafikmål
- (1850): växel- och checkmål, sjörättsmål, tvistemål 1/5 efter lottnings
  - (1871): familjerättsmål 1/2 efter lottnings, brottmål 1/2 efter lottnings, tvistemål efter lottnings
  - (1904): familjerättsmål 1/2 efter lottnings, brottmål 1/2 efter lottnings, tvistemål 2/5 efter lottnings
  - (1921): brottmål efter lottnings
  - (1939): brottmål efter lottnings
  - (1944): militära mål, ungdomsmål, trafikmål
- Bötesförvandlingsdomaren: protokoll 1939-1949
Avdelningen för sjöfartstvister: protokoll 1899-1910

Förteckningarna över Avdelningarnas arkiv återfinnes under NAD

http://nad.ra.se/search_arch.aspx

För att söka i rådhusrättens arkiv efter delning på avdelningar måste man kanske söka i två eller fler avdelningar beroende på om målen lottats på två eller fler avdelningar.

Avdelningarnas arkiv omfattar domböcker, diariet, uppslagsböcker, vadeböcker, saköreslängder, handlingar i tvistemål och brottmål.

Göteborgs Rådhusrätt upphörde 1991 och verksamheten övergick i Göteborgs Tingsrätt.

ÖVRIGA STADSDOMSTOLAR I GÖTEBORG

Kämnersrätten utgör den lägsta instansen i Göteborg och hade till uppgift att handlägga alla ringare mål såväl brottmål som tvistemål. Kämnersrätten avskaffades 1849 och Rådhusrätten blev då stadens första instans. Göteborgs Kämnersrätt omfattar domböcker för tiden 1630-1849. Personregister finns till domböckerna

1699-1719.

Accisrättens domböcker med handlingar omfattar tiden 1673-1810, då dess uppgifter att döma i mål om tullar och acciser (tillverkningsuppgifter) övertogs av Rådhusrätten.

Hallrätten hade till uppgift att döma i mål om manufakturer och fabriker. Till manufakturer räknades textiltillverkning, tobaksspinnerier, socker-, pappers-, glas-, och porslinsbruk, garverier samt delvis järn- och metallförädling. Arkivet omfattar 1739-1846.

Polisdомstolen tillkom 1884 och upphörde 1947. Domstolen tillhörde Poliskammaren och hade ansvar för mål om ordningsfrågor.

Dispaschören i Göteborg kom till 1817 för utredning av sjöhaverier. Stockholm tillkom 1750.

Expropriationsdomstolen fungerade 1950-1971 för mål ang. fastighetsbildning. **Inskrivningsmyndighetens** i Göteborgs domsaga arkiv förvaras i Härnösands Landsarkiv och omfattar lagfarts- och inteckningsböcker samt fastighetsböcker mm 1875-1933.

För uppgift om handläggning av lagfarts- och inteckningsärenden hänvisas till Landsarkivet i Göteborg och dess hemsida.

Släktforskare !

3.000:- .....

... i rabatt får Du, vid köp av

Copex LD 75.

*Du betalar endast 5.600:- inkl. moms
(ord. pris 8.600:-)*

- * läsaren har specialanpassad fichehållare för SVAR-fiche
- * 1 st objektiv med 42 x förstoringegrad
- * stor bildskärm 29 x 28 cm
- * frakt tillkommer
- * 7 dagars returrätt
- * www.msab.org

MSAB
MICROSYSTEM AB

Lingonvägen 33
448 37 Floda
031 - 19 06 09

Svenska Amerika Linien - kända och okända resenärer

av Per Forsberg

I dégivare och drivande kraften bakom Svenska Amerika Liniens tillkomst var redaren Wilhelm R. Lundgren, kyrkoherdeson från Söderåker i Kalmar län, tidigare i sin karriär sjöman och fartygskapten och tillika ledamot i Göteborgs stadsfullmäktige och i riksdagens andra kammare (för det konservativa Nationella framstegspartiet). Något motsägelsefullt, kan tyckas, var Wilhelm R. Lundgren även en av instiftarna av "Nationalföreningen mot emigrationen", men han förklarade sig på följande sätt: "Lika litet skall i någon mån bekvämare resor locka någon att taga ett dylikt i de flesta fall för hela lifvet afgörande steg (att emigrera)" och fortsatte tankegången med att "En billig och på samma gång direkt och bekväm förbindelse skulle där- emot förvisso vara ett synnerligen kraftigt medel för att befordra en återflyttning af våra utvandrade landsmän". I styrelsen för "Nationalföreningen mot emigrationen" ingick för övrigt redaren Dan Broström, som likaså skulle komma att bli nära förknippad med Svenska Amerika Linien.

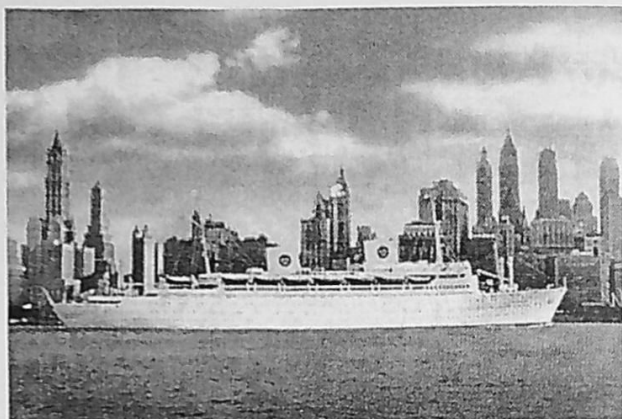
Wilhelm R. Lundgren hade 1904 startat den första transoceaniska linjeförbindelsen från Sverige genom trafik på Kapstaden, samma år grundar han Rederi AB Transatlantic. Hans planer för en direkt svensk post- och passagerartrafik till USA innebar nybyggnation av två ångare och ett aktiekapital på 13 miljoner kronor ansågs behövas. Förhandsteckningen av aktier i Rederi AB Sverige-Nordamerika, bolagets

ursprungliga namn, gav framför allt i USA ett bra resultat. Idén om en svensk amerikalinje väckte sympati i svensk-amerikanska kretsar och exempelvis beslutade Augustanasynoden att genom sina präster medverka till att rikta uppmärksamhet på projektet.

De stora planerna för linjen över Atlanten fick emellertid ett plötsligt slut. Efter skottet i Sarajevo den 28 juni 1914 följde första världskrigets utbrott. Den 15 september samma år avlider Wilhelm R. Lundgren efter en tids sjukdom vid ett besök i London.

Transatlantic räddas kvar som ett självständigt företag under Wilhelm R. Lundgrens kronprins Gunnar Carlssons ledning, trots att styrelsen först erbjuder ledarskapet till konkurrenten Dan Broström. För att fullfölja planerna på en amerikalinje anses dock ytterligare tyngd i ledningen behövas och Dan Broström utses till styrelsens ordförande och något senare till verkställande direktör, varigenom Svenska Amerika Linien administrativt kommer att hamna inom Broströmskoncernen.

Nybyggen av fartyg var inte längre aktuellt och kapitalbehovet kunde därigenom reduceras från 13 till 8 miljoner kronor. Fortfarande saknades två miljoner, men när Göteborgs Stadsfullmäktige med rösterna 47 mot 12 beslutar att teckna en miljon i aktier kan också den resterande miljonen placeras på privata händer. Pro-

*Kungsholm (III)
i New York 1953*

jektet var slutligen i hamn, om än kraftigt nedbantat i förhållande till Wilhelm R. Lundgrens vision.

Ett fynd på marknaden för "second-hand-tonnage" dyker upp när Holländska amerika-linjens ångare *Potsdam* blir allvarligt skadat av en mina. Det 166 meter långa fartyget hade byggts år 1900 i Hamburg och kunde ta 1.125 passagerare. Under namnet *Stockholm* anländer den nyrenoverade ångaren till Göteborg den 4 december 1915 och möts av en stor folkmassa i nationalistiskt präglad yra. Statsminister Hammarskjöld finns bland festtalarna, liksom Dan Broström, som även innehar posten som sjöminister i den förres regering (varför Gunnar Carlsson under denna tid fungerar som VD för Svenska Amerika Linien). Tidningspressen är väl representerad vid festligheterna och kom att nära följa amerikalinjen också under de följande 60 årens verksamhet.

Den 11 december avgick *Stockholm* på den första färden till New York med endast 136 passagerare ombord, men med 150.000 postförsändelser. Krigstillståndet gjorde sig tydligt påmint när *Stockholm* stoppades av brittiska örlogsfartyg och fördes till Orkneyöarna för visitation,

där all post på oklara grunder beslagstogs. *Stockholm* fördröjdes tre dygn, men kunde slutligen nå fram till New York 15 dygn och 11 timmar efter avgången från Göteborg. En enkelbiljett i 1:a klass på denna inledande resa över Atlanten kostade 350 kronor (i dagens penningvärde motsvarande c:a 12.400 kronor).

Sammanlagt kom tio passagerarfartyg att tillhöra rederiet, men bara fyra fartygsnamn användes; *Stockholm*, *Drottningholm*, *Kungsholm* och *Gripsholm*.

Det första fartyget med namnet Gripsholm blev också det första som byggdes för Svenska Amerika Liniens räkning och kom efter leveransen 1925 att vara i bolagets tjänst i hela 30 år. Gripsholm representerade i mycket ett tekniskt nytänkande och var världens första dieseldrivna passagerarfartyg i atlanttrafik. Farten angavs till 17 knop och plats fanns för 1.643 passagerare. De sista fartygen i Svenska Amerika Liniens flotta, *Gripsholm* (II) och *Kungsholm* (III), såldes 1975 när bolaget likviderades med motiveringen att stora förluster väntade beroende på ökade kostnader och sviktande försäljning. Förhandlingar om utflaggning av fartygen för att sänka personalkostnaderna hade misslyckats. 1.200

ombordanställda miste genom avvecklingen sina arbeten och den landbaserade organisationen i framför allt USA splittrades.

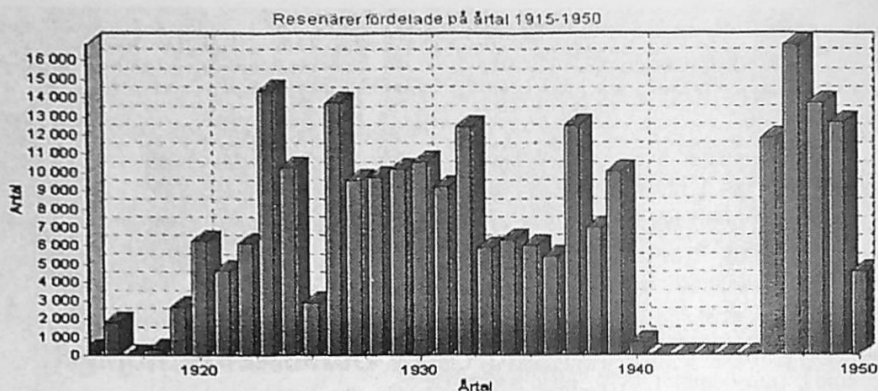
Arkivet efter Svenska Amerika Linien kom 1980 i huvudsak att föras till Landsarkivet i Göteborg, tillsammans med övriga delar av Broströmskoncernens arkiv. Fartygsanknutet material, ritningar mm, förvaras dock på Göteborgs Sjöfartsmuseum. Endast en preliminär arkivförteckning finns ännu (2004), men arkivet innehåller bl a protokoll från bolagsstämma och styrelse, årsberättelser, aktieböcker, tryckta passagerarlistor, positionsböcker, bokföring och biljetredovisning, statistik, trycksaker samt en fotosamling med bilder på personal, fartyg, kända resenärer mm. Bland trycksakerna finns en upplaga av tidningen "SAL-Nytt", som gavs ut med nyheter om rederiet och dess fartyg under åren 1955-62. Den 26 juli 1956 inträffade den mycket uppmärksammade kollisionen mellan *Stockholm* (III) och det italienska kryssningsfartyget *Andrea Doria* utanför USA:s ostkust, där det senare fartyget sjönk och 43 personer omkom, medan fem personer på det i stäven svårt demolerade *Stockholm* fick sätta livet till. I Svenska Amerika Liniens arkiv finns en betydande samling handlingar som behandlar olyckan och dess efterspel.

För personforskaren är speciellt två serier i arkivet av intresse, dels de tryckta passagerarlistorna för perioden 1915-71, som dock endast omfattar passagerarna i 1:a och oftast 2:a klass och där alltså flertalet emigranter inte finns med. I biljetredovisningen, som finns bevarad för perioden 1939-58, återfinns samtliga betalande passagerare med uppgift om den resebyrå som

sålt biljetten samt biljettpriset. Beteckningarna för klassindelningen ombord på fartygen varierade. 1:a klass kunde även betecknas "Cabin", 2:a klass även "Tourist", medan 3:e klass genomgående betecknas som "Tredje". På efterkrigsfartygen fanns endast två klasser, benämnda "Första" och "Tourist". Beträffande de tryckta passagerarlistorna innehåller dessa också en hel del annan information om fartyget och resan, ämnad för passagerarna.

De emigranter som saknas i de tryckta passagerarlistorna kan istället återfinnas i de förteckningar som emigrantagenterna var ålagda att inlämna till poliskammaren i respektive hamnstad. Dessa listor från bl a Göteborgs Poliskammare, för perioden 1869-1951, finns sedan ett antal år tillbaka registrerade i databasen "Emihamn" på CD Emigranten Populär, vilken även innehåller databasen "Emisal", där samliga resenärer från Svenska Amerika Liniens tryckta passagerarlistor under perioden 1915-50 är sökbara. Databaserna har tillkommit genom Per Clemenssons försorg inom ramen för forskningsprojektet Göteborgs-Emigranten.

Databasen med passagerare på Svenska Amerika Linien kan bl a utnyttjas för att fånga upp emigranter som reser hem till Sverige på besök och uppgift finns då oftast om hemorten i USA. Även hemvändande emigranter, vilka för gott stannar kvar i Sverige, kan finnas med bland passagerarna i de klasser som ingår i de tryckta listorna. När Svenska Amerika Linien startade sin verksamhet 1915 hade redan kulmen i utvandringen passerats under 1800-talets sista decennier. Verksamheten kom istället snart att inriktas mot turister och kryssningsresenärer. Det sista toppåret för emigrationen blev 1923, vilket avspeglas i

diagrammet över passagerare på Svenska Amerika Linien under perioden 1915-50 (som finns med i de tryckta passagerarlistorna). USA införde 1924 nya kvotlagar som begränsade möjligheten för svensk emigration och den stora folkvandringen får sedan definitivt sitt slut genom 1930-talets djupa depression.

Som framgår av diagrammet ovan uppvisar Svenska Amerika Linien sina högsta passagerarsiffror efter andra världskriget. Det bör dock noteras att passagerarna i 3:e klass inte ingår i dessa siffror och att fördelningen på olika klasser varierade över tiden. Det första fartyget *Gripsholm* var exempelvis byggt för att hysa i storleksordningen två tredjedelar av sina passagerare i 3:e klass. Den sista reguljära avgången efter andra världskrigets utbrott blev *Drottningholms* returreisa från New York till Göteborg den 26 mars 1940. Samma datum 1946 avgår *Drottningholm* från Göteborg till New York på den första resan efter krigets slut. Under kriget användes fartyget *Gripsholm* (I) och *Drottningholm* för utväxling av människor mellan de krigförande staterna, en trafik omfattande nästan 30.000 personer.

Många kända och okända personer hann perioden 1915-75 resa med Svenska Amerika Linien's välbekanta passagerarfartyg, som från 1931 var målade helt vita. I de tryckta passagerarlistorna för åren 1915-50 finns drygt 242.000 resenärer noterade (varav 56% kvinnor och 44% män). Bland de mera kända av dessa kan från filmens värld nämnas Greta Garbo, Mauritz Stiller och Victor Sjöström. Den förstnämnda finns två gånger antecknad som passagerare under namnet Greta Garbo, med Kungsholm 1938 och Gripsholm 1946. Hon gjorde dock flera resor med Svenska Amerika Linien. Vidstående bild till höger (från GT:s klipparkiv som förvaras på Landsarkivet i Göteborg) anges vara tagen när hon i augusti 1932 reser med Kungsholm från Göteborg till New York, men hennes namn kan inte hittas i den aktuella passagerarlistan (inte heller hennes ursprungliga namn Greta Gustafsson). Möjligen medverkade rederiet på detta sätt till att försöka minska uppståndelsen kring stjärnan, som uppenbart plågades av all närhängenhet.

Greta Garbo fick komma med mest "på köpet" när den redan berömda filmre-

gissören Mauritz Stiller 1925 reste till Hollywood. Han hade då filmer som "Herr Arnes penningar" (1919) och Gösta Berlings saga (1924) bakom sig, den senare med Greta Garbo i en av rollerna. Mauritz Stiller finns i de tryckta passagerarlistorna endast noterad för en resa med Svenska Amerika Linien, då han sjuk och missmodig återvände till Sverige med Gripsholm den 9 december 1927, den dåtida sk "julbåten". Han avlider sedan i november året efter. Resan till USA 1925 företog Mauritz Stiller och den då 19 år gamla Greta Garbo med Drottningholm som avgick från Göteborg den 26 juni. För detta år saknas tryckta passagerarlistor för resorna till USA, men paret återfinns i stället i en förteckning inlämnad till Göteborgs Polis-kammare. Även regissören och skådespelaren Victor Sjöström gjorde ett längre gästspel i Hollywood under åren 1923-30, då han iscensatte nio filmer. Han svarade bl a för regin i filmen "En gudomlig kvinna" (1928) med Greta Garbo och Lars Hansson

Greta Garbo 1932

som kärlekspar, en film som endast ett fragment finns bevarat av. Victor Sjöström finns med som passagerare på två resor med Svenska Amerika Linien; med *Gripsholm* 1926 och *Kungsholm* 1929

När det gäller besättningarna på Svenska Amerika Liniens fartyg kan dessa i första hand sökas i Göteborgs sjömanshus arkiv. Här finns sjömansrullor för respektive fartyg för den aktuella perioden 1915-67. Därefter finns sjömansrullorna i det rikstäckande Centrala sjömansregistret, som också förvaras på Landsarkivet i Göteborg (depå Polstjärnan).

Arkiv på Landsarkivet i Göteborg:

AB Svenska Amerika Liniens arkiv

(delarkiv till Broströmskoncernens arkiv; privatarkiv C 119:45)

Transatlantickoncernens arkiv (privatarkiv C 164:1-26)

Göteborgs Poliskammars arkiv

Göteborgs sjömanshus arkiv

Centrala sjömansregistret

GT:s klipparkiv

Litteratur:

Mattsson, Algot: "Vägen mot väster: en bok om emigrationen och Svenska Amerika Linien", Stockholm 1982.

Mattsson, Algot: "De flytande palatsen" (The white viking fleet), Göteborg 1983.

Traug, Olof: "Kapten Lundgren: en skeppsredares historia", Göteborg 1944.

Melchior, Lars: "Sjöfartens källor i Landsarkivet i Göteborg". Ingår i: "Arkiv i Väst 2", Göteborg 1991.

(Publicerat som Dokumentet nr1:2004, Landsarkivet i Göteborg).

För ett Vackrare Hem ,
besök
vårt Konstgalleri

GALLERI SCANDINAVIA

Galleri Scandinavia, Berzeliigatan 14, Göteborg
Tel. 031 - 16 93 01

Familjen Lindblom

SLÄKTFORSKARDAGARNA 2008

Malmö (29-) 30-31 augusti 2008

Europaporten

Mässa 30-31 augusti

Prova på att släktforska - sök din släkt.

Föredrag om släktforskning och historia.

Utställning med föreningar, företag och institutioner.

Vad innebar Roskildefreden för regionen? Böcker, CD-skivor, släktforskarprogram, mm.

Konferenser 29 augusti

Ordföranden - Redaktörer - Cirkelledare

Årets tema:

Roskildefreden 1658 - 350 år

en ny gräns men samma folk

Ekonomiska kartor

finns nu att studera i GRS bibliotek över diverse områden i Bohuslän, Halland och Västergötland. Några också från Stockholmstrakten.

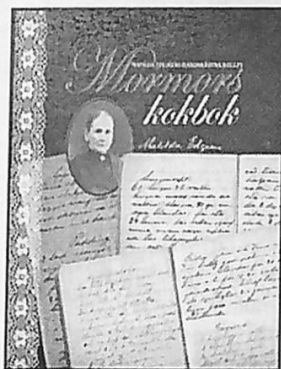
Kartorna har GRS erhållit som gåva av Erik Lewander. Vi tackar !

9 st bokanmälningar

av Per Clemensson

För att kunna ge en antydning om de nyutkomna böckerna i ämnet Genealogi och VästSverige får jag fatta mig kort och inskränka mig till anmälningar av den aktuella litteraturen. Jag ber författarna om ursäkt för min kortfattethet och hoppas att mina rader ändå skall ge läsarna en idé om böckernas innehåll.

Vid Bok- och biblioteksmässan stacks en liten tilltalande och charmig volym i min hand: *Mormors kokbok* av Lena Börjeson.

Boken innehåller utskrift av utgivarens mormor Matilda Edgrens handskrivna recept. Dessutom får läsaren en redogörelse för hennes västgötska liv från födelsen 1857 i Suntetorp till hennes död 1934 i Lerum. Genom recepten förmedlas en omfattande kunskap om 1800-talets hushållning. Den släkt som har tillgång till en sådan raritet som denna kokbok i släktarkivet är att gratulera. När det dessutom inom släktkretsen finns någon som kan tillgängliggöra materialet är det dubbelt värt.

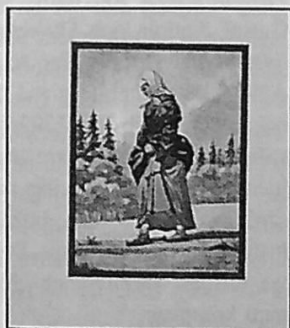
Skånes Arkivförbund har genom Karin Sjöberg i sin serie om pedagogiska resurser utgivit *Krumelurer i Arkiven*, som på ett informativt sätt med utgångspunkt från

Astrid Lindgrens Emilepisoder redogjort för episodernas arkivbakgrund, alltså verkligheten bakom dikten. Här behandlas sådana företeelser som husförhör, folkskolan, fattigvård, epidemien, folketron, marknaden, kometen, julen, nykterhet, emigration, beväringen. Kapitlen är spännande illustrerade med dokument, foton, teckningar och tryck. Kanske kan man tycka att brödtextern är något tunn och att man borde ha kunnat ge en fylligare text om resp episoder.

I *Årsboken för Riksarkivet och Landsarkiven 2006* med titeln *Liv i eftervärdens spegel* ingår en rad intressanta artiklar om arkiv och samlingar efter personer. Riksarkivtjänstemän skriver om personarkiven

och deras innehåll med exempel tagna från Riksarkivet. Man beklagar att Landsarkiven är företrädda med endast ett fåtal exempel. En för den djuplodande

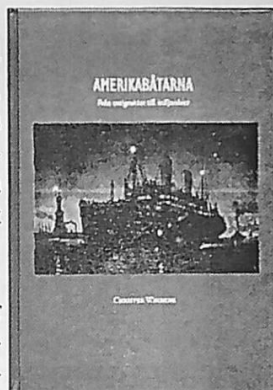

Liv i eftervärdens spegel

släktforskaren nyttig uppsats är författad av Rolf Linde och handlar om Brevsamlingarna i Riksarkivet. Särskilt redogörs för RA:s brevdatabas, som kan nås över internet via hemsidan; man klickar på "SVAR" och kan sedan navigera vidare tills man finner brevskrivarregister. I en uppsats Arkivkleptomaner och nitiska tjänstemän diskuterar landsarkivarien i Karlstad Thomas Kvarnbratt problemen med sekundär arkivbildning och ger exempel på arkivbevarare

tiga böcker, tillsammans 3,6 kg, vilka har en viss släktskap med varandra. Samtliga handlar om sjöfart mer eller mindre.

Professor Christer Winberg har författat en imponerande volym om

Svenska Amerika Linjen och dess båtar under titeln *AMERIKABÅTARNA Från emigranter till miljonärer*. Författaren motiverar utgivningen av ännu en bok om SAL med att den tidigare litteraturen i ämnet huvudsakligen handlar om dramatiska händelser, t ex Andrea Doria-katastrofen, krigsfångetransporterna, fartygsdopen, och om "kändisar" som Greta Garbo, familjen Broström och Algot Mattsson. Winberg påpekar att den tidigare litteraturen bygger på ett tunt material bestående av tidningsartiklar, intervjuer och minnesbilder medan han själv utgår från SAL:s eget arkivmaterial, förvarat på Landsarkivet och på Sjöfartsmuseet. I det första kapitlet behandlas Grundandet och de första åren, varvid endast ett fåtal sidor ägnas åt emigrationen och SAL:s betydelse för den under första världskriget. De tidigare emigrantransportörerna Bröderna Larssons insats och erbjudande att medverka vid grundandet av Amerika-linjen nämns inte, trots att deras och rederiet Wilsons bortfall måste ha betytt mycket för linjens tillkomst. I Göteborgs-Emigrantens databas för SAL (CD Emigranten Populär) finns sammanlagt 241.995 poster (besökare, emigranter och återvändare tillhörande 1-2 klasserna) upp-

som inom yrkesrollen styrs av sina intressen t ex Linus Brodin, bergmästaren Frans von Schéele, landshövding Rolf Edberg, och prosten Domar Skafte.

För medeltidsforskaren ut-

kom under 2006 två högst intressanta avhandlingar, båda i Skara stiftshistoriska sällskaps skriftserie, *Avlatsbrev från Västgötadeln av Skara stift* av Carl-Gustaf Andrén och *Skrivare i det medeltida Skara stift* av Per-Axel Viktorsson. Avlatsbrev är återgivna i transkription och översättning åren 1292-1528. Av Skara stifts medeltida skrivare har man lyckats identifiera 116 st, för vilka man anger deras särdrag för handstilen; boken är rikligt illustrerad med skriftprov. Detta är den delvis torftiga verkligheten bakom Arn och hans kompisar.

Under hösten har det utkommit tre tungvik-

tagna under tiden 1915-1950. Boken omfattar fortsatt kapitlen Kris på Nordatlanten, Utvägen ur krisen, Krig och gyllene efterkrigsår och De sista åren. Bildmaterialet är omfattande och innehåller ritningar till samtliga barndomens Amerika-båtar och foton på deras inredningar och inventarier. Låt mig göra ett axplock ur Winbergs innehållsförteckning för att ge intryck av bokens mångsidiga innehåll: Last- och posttrafik, Konkurrens på Atlanten, Livet ombord, "Fylleresor", Sångarkryssning, Kriget, Reserapporter, Passagerarsammansättning, Släktresor, Disciplin, Underhåll, Kryssningar. Det enda som tycks saknas är motortekniken. En arkivarie saknar naturligtvis person- och ortregister, men de kan kanske i viss mån här ersättas av den omfattande innehållsförteckningen. För en SAL-fanatiker och för en maritim-historiker är denna bok ett måste.

Ytterligare ett maritimt arbete har utkommit i höst: *Thorskogs Mek. Verkstad och Skeppsvarv*. Varvs- och Sjöfartshistoriska Föreningen i Göta älvdalen står för utgivningen och författare är en rad förenings-

medlemmar under redaktörskap av Olle Gustafsson.

Boken inleds med en kort historik om Thorskogs bruk och varv samt korta biografier om

ägarfamiljen Larsson. Då min mor Aina Mattsson (1894-1982) var kusin till den siste varvsägaren Eskil Larsson (1871-

Thorskogs Mek. Verkstad och Skeppsvarv
1867 - 1926

Varvs- och Sjöfartshistoriska Föreningen i Göta älvdalen

Antikvariat
Genealogica

Köper & Säljer

böcker för släktforskare & personhistoriker

Beställ katalog

E-post: katalog@genealogica.com

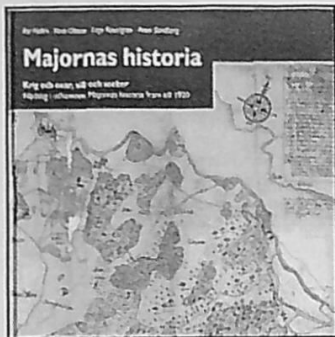
Telefon: 070 - 666 02 20

eller ta en titt online

www.genealogica.com

1926) och under sin barndom ofta vistades som gäst på Thorskog känner jag en viss samhörighet med Thorskog och slukar all utkommande litteratur. Den nyutkomna boken omfattar förutom Thorskogs och Larssons historia även en utomordentlig dokumentation av sjöångmaskiner och båtar tillverkade på varvet. Här finns listor över anställda, översikt över tillverkade bogserbåtar, porträtt av en rad enskilda båtar, listor över båtar, motorer och utrustningen på varvet mm. Boken är ymnigt illustrerad med ritningar och foton i färg. Man blir verkligen imponerad av detta teamwork. Låt mig påminna om att vi i Västanbladet nr 2 år 2001 har haft ett par artiklar om Thorskogs varv, författade av Ewert Arvidsson och undertecknad. Den nyttigvna boken finns till salu på GRS lokal för kr 290:-.

Slutligen får jag anmäla en utgivning av Landsarkivet i Göteborg som nr 6 i dess skriftserie Arkiv i Väst.: *Majornas historia. Krig och oxar, sill och socker. Nedslag i uthamnen Majornas historia fram till 1920*. Författare är Per Hallén, Kent

O l s s o n , Lage Rosengren och Peter Sandberg. Tyvärr saknas biografier för författarna, men de är samliga knutna till Göteborgs Universitet och dess Ekonomisk-historiska institution.

Vid samma tidpunkt har utkommit ännu en historik om Majorna *Majorna en resa genom fem sekel* skriven av göteborgsjournalisten Gösta Carlsson och utgiven av Föreningen Gamla Majgrabbar. Carlssons bok utgör en översikt över Majornas historia från 1600-talet till nutid pepprad med lokala händelser och skrönor. Boken är försedd med en gatunamnskronologi för Majorna och Kungsladugård och en kronologi över händelser i urval för Majorna. Bokens innehåll är hämtat från andras tryckta arbe-

ten och är försedd med bilder från Majgrabbararnas fotosamling,

I den nämnda landsarkivets bok, *Majornas historia*, får man vara med om en spännande historisk resa från ett Majorna under slottsperioden 1360–1620-talet (Älvsborgs slott och Kungsgården), ett Majorna i skuggan av Göteborg 1620–1750 (repslagarbanor, sill och tran), ett Majorna under det expansiva 1700-talet och sill- och sjöfartstiden till 1820-talet, samt under den begynnande industrialiseringen 1820–1868 (Klippan, Gibsons segelduksfabrik, Varvet Kusten, sockerbruk och bryggeri) och vidare som stadsdel i Göteborg (emigrationen och SAL) 1868–1920. Här vimlar av lokal historia blandad med nationell historia och här finner man hisnande slutledningar mellan olika skeenden inom området. Författarna likställer Majorna med del av Örgryte församling, Amiralitetssvarvsförsamlingen, Karl Johans församling samt slutligen stadsdelen Majorna i Göteborg. Det hade varit önskvärt med en närmare presentation av områdets gränser. I boken presenteras ett delvis tidigare okänt källmaterial och boken är vackert illustrerad med tidigare osedda bilder och innehåller en tänkvärd litteraturförteckning över läsbara böcker. Tyvärr saknas ort- och personregister; ett sådant hade varit tacknämligt för att få kontinuitet då samma händelser, orter, personer och företag återkommer på olika platser i boken.

Försäkringen upphör !

Den förbunds försäkring som omfattat olycksfalsskada under arrangemang i regi av Sveriges Släktforskarförbund eller dess föreningar, upphör från den 31 januari 2008.

HANDSKRIFTSLÄSNING k och h

Detta nummers övning är koncentrerad till k och h.

k är markerad med   understrykning, och h med o ring.

År 1670, vigselbok

År 1670, vigselbok
År 1670, vigselbok
År 1670, vigselbok

År 1722, domstolsprotokoll

År 1722, domstolsprotokoll
År 1722, domstolsprotokoll
År 1722, domstolsprotokoll

År 1805, sockenstämmoprotokoll

År 1805, sockenstämmoprotokoll
År 1805, sockenstämmoprotokoll
År 1805, sockenstämmoprotokoll

I förra numret fungerade Gustaf II Adolfs födelse- och dopattest 1594 som handskriftsläsning. Renskrift fanns med för den som ville öva. Handskriften var svår och särskilt var de ovanliga orden, de många förkortningarna och den skiftande stavningen bekymmersam. Låt dagens texter bli en ren övning. Facit lämnas i nästa nummer. På grund av dåligt deltagande belönas tills vidare ej ev. insända lösningar.

Men skulle antalet insända försök överstiga 10 utgår belöning.

LANDET RUNT ur olika medlemsblad

Joel Holger redogör här kortfattat för ett urval läsvärda artiklar i andra förenings medlemsblad.

Vi byter med omkr. 60 st föreningar och deras tidningar finns tillgängliga i GRS bibliotek.

ALE Släktforum. Ale Släktforskarförening (Västergötland)

Nr 4/07. 'Snapphanar - patrioter, gerilla eller stråtrövare?' av Torsten Bodelid avslutas i detta nr.

ALIR-ANOR. Forskarföreningen Alir, Söderhamn m. omnejd (Hälsingland)

Nr 4/07. 'Skarpskytte i Söderhamn' av Sigvard Bodin handlar om den skytterörelse som bildades i landet 1860 för att stärka försvarsviljan. Men det var även social samvaro på programmet. Egen musikkår, baler och utfärder. Föreningen i Söderhamn upphörde 1888.

ANKNYTTNINGEN. Nyköping-Oxelösunds Släktforskarför.

Nr 4/07. Monica Gustafsson har gjort utdrag ur en artikel från 1981: 'Vägvisare genom Södermanland - bondgården och jordbruket'. Den handlar om byarnas och åkerbrukets utveckling samt bondebefolkningens liv och leverne.

ANROPET. StorStockholms Gen. Förening

Nr 2/07. Anders Bure, det svenska lantmäteriets fader, fick 1628 instruktioner av Gustaf II Adolf att påbörja en systematisk kartläggning av Sverige. Därmed var det svenska lantmäteriet inrättat.

AROSIANA. Västerås Släktforskarclubb.

Nr 3/07. 'Skultuna Bruk och några skandaler' av Brage Lundström. Bruket grundades för 400 år sedan av Karl IX. Det hade de första århundradena ett flertal privata ägare, vilka drev bruket med mycket skiftande framgång.

DISKETTEN. DIS-Väst

Nr 4/07. DIS-Väst 20-årsjubileum refereras. -

Arne Wallgren berättar om föreningen 1987-2007 och om hur under denna tid datorerna och programmen utvecklats mm.

DISKULOGEN. Föreningen DIS

Nr 78 Okt. 07. Per Andersson påstår att 'En chans på hundra att du tillhör Långarydssläkten'. Denna släkt är kartlagd med 149.000 personer. Stamfar är länsmanen Anders Jönsson från Långaryd. Han dog 1716 och hade 6 barn. www.langarydsslakten.se

'Lär dig mer om Disgen 8 - del 19. Flytta, koppla eller koppla loss personer i din databas'.

Nr 79. Dec. 07. Temanummer om emigrantforskning: 'Det tog en eller ett par generationer att integreras i amerikanska samhället' av Olof Cronberg, 'Största samlingen om svenskar i Nordamerika finns i Växjö' av Bernt Stenmark, 'Omfattande verksamhet i bantad kostym' (Utvandrarernas hus), 'Ellis Island, ön där emigranten blev immigrant' av Anna-Lena Hultman, 'Touring Swedish America - den givna guideboken för resor i svenskbygderna' och 'Här är de bästa webbsajterna i USA' av Olof Cronberg samt 'Han blev Karl Oskars förebild' av Jan Hermelin.

HALLANDSFARARES INFORMATION. Hallands Genealogiska Förening

Nr 77 Sept 07. Redogör för Släktforskarlagarna i Halmstad i aug. med många foton. - Britt Börjesson påstår att 'Hallänningar, det är de envisaste i världen'. Särskilt i Landa och Ölmevalla sn, där man ej kunde gå med på att införa en ny omarbetad psalmbok. Först efter 43 år mottogs den nya psalmboken - men motvilligt.

Nr 78 Dec 07. 'Båtsmän eller fiskare?' av Lars J.A. Larsson, Borlänge. År 1726 tvingades rote-

bönderna i Halland att ställa upp 364 båtsmän. Många kom från inlandet och saknade sjövana. På landshövdingens förslag inrättades 40 st fiskelag med 9 man i varje och båtsmännen skulle då bosätta sig vid havet och få sitt levebröd ordnat. Några drunknade och resultatet blev klen. Verksamheten lades ned 1741.

HÄRADSBLADET. Härader på Dal.

(Dalsland)

Nr 2/07. Utgivaren Monika Åhlund skildrar Georg Carl von Döbelns äventyrliga levnad (född i Segerstad (R) 1758, död i Stockholm 1820).

KGF-NYTT. Kronobergs Gen. Förening

(Småland)

Nr 99 Dec 07. Urban Sikeborg skriver om 'Bure-genealogin - tillkomst och tillförlitlighet'. En sammanfattning av artikel i Släktforsknings årsbok 1996. Bure-ättlingar har bosatt sig bl a i Kronobergs län. De har förtecknats av Niclas Rosenbalck. - Aron Axelsson berättar utförligt om 'Skottar i Sverige'. Sedan äldsta tid har skottar besökt eller invandrat till Sverige, främst som värvade officerare och meniga, men även som affärsmän. Många var av skotsk adel, andra adlades i Sverige eller gifte in sig i svenska adelsfamiljer. En intressant karta över skotska klaner visas.

MGF-NYTT. Midälva Gen. Förening

(Medelpad)

Nr 4/07. En fullständig 'Brännvinshistoria, om tillverkning och utnyttjandet av brännvin i vårt

land. Den tidigaste dokumentationen är från 1467. Som värst förbrukades ca 70 lit / år och vuxen svensk under 1840-talet. År 1860 totalförbjuds husbehovsbränningen.

PLF-NYTT. Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum Oskarshamn

Nr 83 Okt. 07. Intressant artikel av Anders Thunberg: "Tabellverket - en produkt av lysande svensk vetenskap". 1749 började Tabellverket att sammanställa uppgifter som 2000 kyrkoherdar i socknarna lämnat in. Genom att använda förtryckta blanketter ("tabeller"), fick man enhetliga och jämförbara uppgifter om landets befolkning. 1858 ändrades namnet till Statistiska Centralbyrån.

ROTPOSTEN. Jönköpingsbygdens Gen.För.

Nr 4/07. Ett referat från föredrag om 'Resande och transporter i gången tid' av Lennart Davidsson.

RUNSLINGAN. För. Släktforskare i Uppland

Nr 3 Sept. 07. En välskriven och intressant artikel av Björn Hagelin: 'Släkten Hagelin-Nordin. En typisk svensk släkt, dvs inte bara svensk'. Han konstaterar att så svensk, som han först trodde, är ändå inte släkten. Ett tiotal generationer bakåt leder till inflyttade valloner, tyskar och finländare.

SLÄKTBITEN. Forskarför. Släkt & Bygd (Hälsingland)

Nr 3 o. 4/07. 'Hur byarna styrdes 1758'.

Under år 2007 har följande medlemmar i GRS avlidit:

Ingegärd Almquist Persson, Partille

Elfton Apell, Göteborg

Torsten Hansson, Göteborg

Annika Hulander, Göteborg

Birgitta K. Lundgren, Göteborg

Erik H. Malmström, Mölndal

Örjan Nordmalm, Göteborg

Helge Östman, Askim

Byåldermannen var den tidens kommunalkamrer som samordnade arbeten med sådd, slätter och skogsvård, vägar, stängslen och byallmänningen mm.

SLÄKTDATA. Föreningen SLÄKTDATA
Nr 4/07. Johnny Kjellberg skriver om 'Arken-Lantmäteriets digitala arkiv. Vad kan man hitta på Internet?' Jo, olika typer av kartor, ända från 1628, skifteskartor och skrivna handlingar mm. Men först skall man installera ett litet plugin (ett tilläggsprogram till Internet Explorer). Länk finns på Lantmäteriets sida www.lantmateriet.se

SLÄKTFORSKAREN. Helsingfors Släktforskare (Finland)
Nr 2/07. En lång intressant och detaljrik artikel av Maj-Britt Paro: "Alma Pihl, kejslerlig konstnär hos Fabergé". Juvelerarfirman Carl Fabergé i S:t Petersburg, runt förra sekelskiftet, är vida känd som tillverkare av de ofantligt dyrbara och vackra presentägg, som den ryska tsarfamiljen, främst Nikolaj II, beställde. Juvelerarfirman hade påfallande många anställda med finskt påbrå. En ung kvinna Alma Pihl (1888-1976, gift Klee) formgav från 1911 flera ägg (Vinterägget, Mosaikägget) samt även ett smycke (Frostblomma), som Emanuel Nobel beställde i 37 ex. som gåvor till prominenta kunder. Efter revolutionen 1917 stängdes Fabergé. Alma och hennes man kunde då ta sig till Finland och Alma blev där teckningslärarinna.

SLÄKTHISTORISKT FORUM. Sveriges Släktforskarförbund
Nr 4/07. Ludmila Werkström redogör nu för ytterligare intressanta uppgifter om den svenska migrationen till Ryssland (främst S:t Petersburg) under slutet av 1800-talet. Svensktyska församlingar fanns även i Moskva och Baku. - Släktforskarlagarna och Riksstämman i Halmstad i augusti behandlas utförligt. - Några föredrag refereras: 'Hur hallänningarna blev svenskar', 'Svensk emigration över Sundet', 'Om tullhistoria och strandridare' samt 'Om resandefolket' - Hur man billigt själv kan

binda in böcker berättar Hans Egeskog www.cheapink.com
Nr 5/07. Margaretha Ålund berättar om en ana Leonard de la Rose, som kom till Malmö på 1670-talet. Han var perukmakare och handelsman. Genom kontakt med franska släktforskare har Margaretha fått upp en ledtråd till anfaderns tidigare levnad i Paris. - Hans Casper Nettelblad har skrivit en utförlig berättelse om grenadjären och livgardisten under 31 år Pähr Pährsson (-1766). Han hade överlevt drabbningar och umbäranden bl a under Stora nordiska kriget och blev 80 år gammal. - Ted Rosvall fortsätter med Emigrantforskning - del 18: 'Pass på! Ny megabas hos Ancestry'. Passansökningar i USA är digitaliserade åren 1795-1925, många med fotografier. Sökbart på många sätt.

TROLLHÄTTEBYGDENS SLÄKTFORSK.
Nr 4/07. Med anledning av Linné-året har Anna-Lena Andersson sammanställt allt vad som hände och hur det såg ut i Sverige just året 1746, det år Linné passerade Trollhättetrakten. Hon skriver om frihetstiden, om kyrkans starka ställning, om den världsliga makten, brott och straff, om gårdar, färdvägar mm.

VÄRMLANDS ANOR. Värmlands Släktforskarförening
Nr 4/07. Åke Hörnqvist har besökt Finnkulturcentrum i Torsby, vilket har ett rikhaltigt arkiv om finska bosättningar i norra Värmland. www.finnkulturcentrum.com

Anita Fredh skriver om 'Mina förfäder från Bergslagen'. - 'Borgmästare Jöns Börjesson i Filipstad på 1600-talet' av Anita Carlstedt.

VÄSTGÖTAGENEALOGEN. Västgöta Genealogiska Förening
Nr 2 Juni 07. Tema: 'Utblick mot Halland'. Kjerstin Olofsson skriver om 'Från Hallands bataljon till Hallands regemente'. Gamla Västgöta-Dals regemente bytte namn 1901 till Hallands regemente (I 16). Men redan 1812 hade man satt upp en Hallands läns I:sta infanteribataljon. I 16 var förlagt till Halmstad och

lades ned år 2000. - Hallands GF firar 25 års-jubileum i samband med Släktforskar-dagarna i Halmstad 24-26 aug. 2007.

Nr 3 Sept 07. Tema: 'Kvinnoyrken'. - Lisbeth Svahn o. Inger Holmquist redogör för 'Barnmorskan-jordegumman'. - Eva Eliasson-Börjesson om 'Dussinsöm', Hugo Johansson om 'Väverskor' samt Christina Gustafsson Slätt om 'Gästgiverskan i Sollebrunn'.

ÖCKERÖÖARNAS SLÄKTF.FÖRENING

Nr 1/07. Bouppteckning efter Per Jacobsson Nordtman i kronoskattehemmanet Öckerö Sör-gården återges med kopia samt renskrift. -

Bilaga: En artikel av Henrik Karlsson 'Ett stormigt 300-årsminne' innehåller spännande historier om stormarna i Göteborgs skärgård vid början av 1700-talet.

Nr 2/07. 'Storprocessaren på Skarviks holme' handlar om Sven Svensson från Malmö, som kom upp sig under sillperioden fram till 1808. Han blev kvarnägare och ville bli kallad stånds-

person. Allt slutade emellertid med ekonomiskt obestånd på 1820-talet. - Henrik Karlsson skriver om 'Orter och namn' på öarna. Många personnamn i bouppteckningar och domböcker har holländska namnformer på 16- och 1700-talen. - Ett tidningsklipp från 1938 om en barnmorska som under 30 års tid arbetat och förlöst en tredjedel av Öckerös befolkning. Tjänstgöringsområdet omfattade tio öar och vintertidens färder över isarna kunde bli dramatiska.

ÖGF-LÖVET. Östgöta Gen. Förening

Nr 88 Mars 07. David Pontin, f. 1733, var präst i Hägerstad-Oppeby sn och tillika läkare efter studier hos Carl v. Linné. Pontin botade sjuka med statisk elektricitet, dvs. efter uppladdning av patienten drog man sjukdomen ur kroppen med gnistorna.

NYA MEDLEMMAR

augusti - december 2007

Frykholm, Ann-Margret	Vena 230, 442 94 Ytterby	0303-92007
Hammarström, Lars	Styrljusvägen 16, 423 40 Torslanda	031-922517
Johansson, Berit	Billdals Lövs kogsväg 20, 427 38 Billdal	031-912261
Johansson, Lennart o. Ranch, Gabriell	Ljusstöperegatan 5, 412 61 Göteborg	
Moberg, Maj	Hovås bronsåldersv. 11, 436 50 Hovås	031-287885
Olsson, Brita o. Erik	Nordhemsgatan 25, 413 28 Göteborg	031-425660
Råman, Helene	Klyfteråsen 33, 427 35 Billdal	031-910418
Rölander, Gerd	Satingatan 6, 507 33 Bråmhult	033-248896
Soldinger, Marianne	Norumsgårde 182, 417 43 Göteborg	031-552889
Strömberg, Sven-Olof	Runslingan 68, 423 47 Torslanda	031-563301
Wangerås, Ingemar	Postgången 1 D, 433 34 Partille	031-448153
Willman, Ingela	Storegården, Råöv. 90, 439 92 Onsala	0300-60264

Välkomna ! Vid årsskiftet är vi nu 491 medlemmar i G R S.

Forska med GRS datorer - på Erik Dahlbergsgatan

Sveriges dödbok nr 4: 1947-2006

Emigranten 1&2-2001

EMIBAS 2005

Emigranten Populär 2006

Historiska stadskartor

41 Handskrifter 1339-1926

Släktdatas register

Svenska ortnamn

Kyrkobokshistorik

Göteborgs Gustavi Domkyrka 1669-71

DVD Kungsholmen, Stockholm

DVD Kugelberg

DVD Släkthistoriskt Forum 1982-2006 samt Genealogisk Ungdom 1977-1981

GENLINE (ring och boka tid, max 1 tim.vid köbildning)

Skånska dragoner, husarer o. infanterister

Sveriges befolkn. 1890, 1900, 1970, 1980

Svenskt Biografiskt Lexikon A-Rettig

Register Släkt och Hävd 1950-1999

Kungsholmen , Stockholm

Klara församling, Stockholm

Söder-skivan, Södermalm, Stockholm

Gamla stan under 750 år, Stockholm

Kullgrens stamträd

Smeder i Värmland och Dalsland

DVD Gamla stan

DVD Häradsekonomiska kartan

Sveriges Släktforskarförbund

*som några år haft sina lokaler Allén 7 i Sundbyberg flyttar inom kort till Anders-
torpsvägen 16 i Solna (T-bana linje 10 till Huvudsta Centrum).*

Flytten innebär att lokalytan och kostnaderna minskas till hälften.

*Förbundets andrahandshyresgäster, Genealogiska Föreningen, DIS-Öst, Stor-
Stockholms GF, Smederna och Vallonerna kommer samtidigt att flytta med till
den nya adressen.*

Förbundets ordförande Ted Rosvall

*har beslutat att avgå vid Riksstämman 2008 i Malmö. Valberedningen söker nu
förslag till ny ordförande.*

Forskarstugan, Mandolingatan 19 i V. Frölunda, stängs antag-
ligen i början av sept. 2008. Om det kommer att finnas någon form av beman-
ning därefter är oklart i dagsläget.

GöteborgsRegionens Släktforskare

Bibliotek och Expedition

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg,

har öppet under våren t.o.m. den 15 maj 2008. Ordinarie tider är:

tisdagar kl 10.00 - 14.00

torsdagar kl 10.00 - 14.00 (då torsdagsgruppen har sin verksamhet)

samt **1 timma före varje föreningsmöte** på Erik Dahlbergsgatan.

Kvällsöppet: Se sidan 4.

Tel. 031-13 12 26

E-post: g.r.s@telia.com

Postgiro 24 23 85 -3

Hemsida:

www.genealogi.se/grs/